YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

4 päivänä kesäkuuta 2009 *

Asiassa C-568/07,

jossa on kyse EY 228 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 18.12.2007,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Zavvos ja E. Traversa, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Helleenien tasavalta, asiamiehenään E. Skandalou, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit K. Schiemann, J. Makarczyk, L. Bay Larsen ja C. Toader (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: J. Mazák,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.3.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta

– toteamaan, että Kreikka ei ole noudattanut EY 43 ja EY 48 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut kaikkia yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-140/03, komissio vastaan Kreikka, 21.4.2005 antaman tuomion (Kok., s. I-3177) täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä

– velvoittamaan Kreikan suorittamaan komissiolle ehdotettu uhkasakko, jonka suuruus on 70 956 euroa kultakin päivältä, jolla edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täytäntöönpano viivästyy, siitä päivästä lukien, jolloin nyt esillä olevassa asiassa annetaan tuomio, siihen päivään asti, jona kyseisessä asiassa komissio vastaan Kreikka annettu tuomio on pantu täysimääräisesti täytäntöön

– velvoittamaan Kreikan suorittamaan komissiolle kiinteämääräinen hyvitys, jonka suuruus saadaan kertomalla päiväkohtainen summa niiden päivien lukumäärällä, joiden ajan velvoitteiden rikkominen jatkuu siitä päivästä lukien, jolloin edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annettiin tuomio, aina siihen päivään saakka, kun nyt esillä olevassa asiassa annetaan tuomio, ja

– velvoittamaan Kreikan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt

2 Kansalliset oikeussäännöt vahvistetaan seuraavissa laeissa: optikon ammatin harjoittamista ja optiikkatuotteiden liikkeitä koskeva laki 971/79 (FEK A' 223; jäljempänä laki 971/79), kansallisen sosiaalihuoltojärjestelmän kehittämistä ja muita toimenpiteitä koskeva laki 2646/98 (FEK A' 236; jäljempänä laki 2646/98), kansallista terveydenhoitojärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamisesta ja täydentämisestä sekä muiden terveys- ja sosiaalihuoltoministeriön toimivaltaan kuuluvien kysymysten sääntelystä annettu laki 3204/03 (FEK A' 296; jäljempänä laki 3204/03) ja 19.5.2008 annettu laki 3661/08 (FEK A' 89; jäljempänä laki 3661/08).

3 Edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion kannalta merkityksellisenä ajankohtana lain 971/79 6 §:n 6 momentissa, 7 §:n 1 momentissa ja 8 §:n 1 momentissa säädettiin seuraavaa:

”6 §

– –

6. Optikkoliikkeitä johtavat henkilökohtaisesti niiden pitämiseen luvan saaneet henkilöt, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän pykälän 3 momentin (optikkoliikkeen perustaminen apteekkiin) ja 8 §:n 2 momentin (liikkeen luovutus perheenjäsenille) soveltamista. Kukin optikko voi johtaa ainoastaan yhtä optikkoliikettä – –.

7 §

1. Optikkoliikkeen voi perustaa ainoastaan sellainen henkilö, joka on laillistettu optikko, ja optikkoliikettä voi pitää ainoastaan toimivaltaisen viranomaisen myöntämällä luvalla.

– –

8 §

1. Optikkoliikkeen pitämistä koskeva lupa on henkilökohtainen, eikä sitä voida luovuttaa.

_ _”

4 Lain 2646/98 27 §:n 4 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Ainoastaan laillistetut optikot voivat perustaa avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön optikkoliikkeen pitämistä varten sillä edellytyksellä, että kyseisen liikkeen pitämiseen luvan saaneen henkilön osuus yhtiöpääomasta on vähintään 50 prosenttia. Optikko voi olla osakkaana enintään yhdessä muussa yhtiössä, kunhan optikkoliikkeen perustamista ja pitämistä koskeva lupa myönnetään toisen laillistetun optikon nimissä.”

5 Lain 971/79 6 §:n säännöksiä muutettiin lailla 3204/03 edellä mainittuun asiassa komissio vastaan Kreikka annettuun tuomioon johtanutta asiaa koskevan oikeudenkäynnin kuluessa siten, että optikot, jotka ovat luonnollisia henkilöitä, saavat vastedes pitää useampaa kuin yhtä optikkoliikettä, kuitenkin sillä edellytyksellä, että kutakin liikettä johtaa laillistettu tutkinnon suorittanut optikko.

6 Lain 971/79 7 §:n säännöksiä muutettiin myös lailla 3204/03 seuraavasti:

”1. Optikkoliikkeen voi perustaa:

(a) optikon ammatin harjoittamiseen laillistettu henkilö

(b) yhtiö, olipa sen oikeudellinen muoto mikä hyvänsä, jos

1) avoimessa yhtiössä yhtiömiesten enemmistö ja liikkeenjohtaja tai liikkeenjohtajien enemmistö ovat optikkoja, jotka on laillistettu ammatin harjoittamiseen

2) rajavastuuyhtiössä yli puolet osakkaista, jotka omistavat yli puolet yhtiöpääomasta, ovat optikkoja, jotka on laillistettu ammatin harjoittamiseen

3) osakeyhtiössä vähintään 51 prosenttia osakepääomasta on sellaisten optikkojen omistuksessa, jotka asuvat jossakin Euroopan unionin valtiossa.

_ _”

7 Komission tässä asiassa antamassa perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päätyttyä 4.7.2006 Kreikka antoi lain 3661/08, jonka 14 §:ssä säädetään seuraavaa:

”– – lain 971/79, sellaisena kuin se on muutettuna – – lain 3204/03 21 §:n 3 momentilla, 7 §:n 1, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 momentti korvataan seuraavasti:

Optikkoliikkeen voi perustaa A) luonnollinen henkilö ja B) yhtiö, olipa sen oikeudellinen muoto mikä hyvänsä. Lupaa harjoittaa optikon ammattia ei edellytetä.

Optikkoliikkeen pitäminen edellyttää sitä, että terveyteen liittyvistä asioista vastaamaan nimitetään laillistettu optikko, jonka on työskenneltävä yksinomaan kyseisessä liikkeessä. Terveyteen liittyvistä asioista vastaava voi olla myös perustajayhtiön omistaja tai osakas sillä edellytyksellä, että hän on laillistettu optikko ja että hän työskentelee liikkeessä.

Luonnolliset henkilöt ja yhtiöt voivat perustaa ja pitää useita optikkoliikkeitä, kun kullakin niistä on erillinen lupa ja eri terveyteen liittyvistä asioista vastaava optikko.

– –”

Asiassa komissio vastaan Kreikka annettu tuomio

8 Yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka antamassaan tuomiossa komission ensimmäisen kanneperusteen ja totesi, että Kreikka ei ole noudattanut EY 43 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on antanut ja pysyttänyt voimassa lain 971/79, jossa ei sallita tutkinnon suorittaneen optikon, joka on luonnollinen henkilö, pitää useampaa kuin yhtä optikkoliikettä (jäljempänä ensimmäinen hyväksytty kanneperuste).

9 Yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi samassa tuomiossa komission toisen kanneperusteen (jäljempänä toinen hyväksytty kanneperuste) ja totesi, että Kreikka ei ole noudattanut EY 43 ja EY 48 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on antanut ja pysyttänyt voimassa lain 971/79 ja lain 2646/98, joiden mukaan oikeushenkilö voi perustaa Kreikassa optikkoliikkeen ainoastaan

– jos optikkoliikkeen perustamista ja pitämistä koskeva lupa myönnetään sellaisen laillistetun optikon nimissä, joka on luonnollinen henkilö, jos optikkoliikkeen pitämistä koskevan luvan saaneen henkilön osuus yhtiöpääomasta sekä yhtiön voitoista ja tappioista on vähintään 50 prosenttia, jos yhtiö on muodoltaan avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, ja

– jos kyseessä oleva optikko on mukana korkeintaan yhdessä muussa optikkoliikkeen omistavassa yhtiössä, sillä edellytyksellä, että optikkoliikkeen perustamista ja pitämistä koskeva lupa myönnetään toisen laillistetun optikon nimissä.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

10 Komissio katsoi 13.12.2005 päivätyssä virallisessa huomautuksessa, että edellä mainittua asiassa komissio vastaan Kreikka annettua tuomiota ei ollut pantu täysimääräisesti täytäntöön Kreikan toteuttamilla toimenpiteillä.

11 Tämä jäsenvaltio totesi 22.2.2006 antamassaan vastauksessa, että se valmisteli lakiesitystä, jossa oli tarkoitus antaa kaiken tyyppisille yhtiöille mahdollisuus perustaa optikkoliike ja jossa ei edellytetty optikoiden enemmistöomistusta.

12 Komissio antoi 4.7.2006 perustellun lausunnon, jossa se kehotti Kreikkaa toteuttamaan kaikki tarpeelliset toimenpiteet edellä mainitun asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täytäntöönpanon varmistamiseksi.

13 Tämä jäsenvaltio vastasi 8.9.2006 päivätyllä kirjeellä tukevansa muutosta kyseiseen lakiesitykseen, jolla edellä mainitun asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täysimääräinen täytäntöönpano varmistetaan.

14 Tämä jäsenvaltio ilmoitti komissiolle 22.12.2006 päivätyllä kirjeellä, että kyseinen lakiesityksen muutos annettiin Kreikan parlamentille 15.12.2006.

15 Komissio katsoi, että edellä mainitun asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä ei ollut toteutettu asetetussa määräajassa, minkä vuoksi se nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Tämän oikeudenkäyntimenettelyn aikana tapahtuneet seikat

16 Laki 3661/08, jolla vastaajan mukaan pannaan täysimääräisesti täytäntöön edellä mainittu asiassa komissio vastaan Kreikka annettu tuomio, julkaistiin Helleenien tasavallan virallisessa lehdessä 19.5.2008.

17 Tutkittuaan kyseisen lain sisällön komissio ilmoitti yhteisöjen tuomioistuimelle 28.11.2008 päivätyllä kirjeellä, että se katsoi, että Kreikka oli saattanut lainsäädäntönsä yhdenmukaiseksi kyseisen tuomion kanssa.

18 Komissio ei tämän vuoksi enää vaatinut uhkasakon määräämistä. Se pysytti kuitenkin kiinteämääräisen hyvityksen maksamista ja tämän hyvityksen määrää koskevan vaatimuksensa.

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

19 Komissio katsoo, että Kreikka oli perustellussa lausunnossa vahvistettuna ajankohtana pannut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomion täytäntöön vain osittain.

20 Kreikka kiistää jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen ja katsoo, että lailla 3204/03 poistettiin kaikki luonnollisten henkilöiden sijoittautumisvapauden rajoitukset ja että siinä lievennettiin oikeushenkilöiden sijoittautumisvapauden rajoituksia. Sen mukaan tällä lailla yhtäältä poistettiin luonnollisia henkilöitä koskenut kielto pitää

useampia optikkoliikkeitä ja toisaalta siinä sallittiin yhtiöiden, olipa niiden muoto mikä hyvänsä, omistaa ja pitää optikkoliikkeitä.

21 Kreikka myöntää kuitenkin vastineessaan, että lailla 3204/03 pidettiin voimassa yksi edellytys, joka ei täysin vastaa edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetussa tuomiossa hyväksytyssä toisessa kanneperusteessa asetettuja edellytyksiä, nimittäin se, että optikkoliikettä pitävän yhtiön yhtiömiesten enemmistön on oltava optikkoja ja osakeyhtiössä vähintään 51 prosenttia osakepääomasta on oltava optikkojen omistuksessa.

22 Kreikka katsoo, että se on antaessaan lain 3661/08 toteuttanut kaikki tarpeelliset toimenpiteet edellä mainitun asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täytäntöön panemiseksi.

23 Kreikka totesi kirjelmissään ja istunnossa, että viivästys kysymyksessä olevien lainsäädäntömuutosten toteuttamisessa johtui yhtäältä siitä, että pidettiin vaalit, ja toisaalta siitä, että parlamentti hylkäsi asiaa koskevan ensimmäisen lakiesityksen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

24 On palautettava mieleen, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että kun arvioidaan sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä, eikä yhteisöjen tuomioistuin voi ottaa huomioon tämän jälkeen tapahtuneita muutoksia (ks. mm. asia C-121/07, komissio v. Ranska, tuomio 9.12.2008, Kok., s. I-9159, 22 kohta).

25 Kuten Kreikka on myöntänyt, ennen perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättymistä toteutetuilla lainsäädäntötoimenpiteillä ei varmistettu edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täytäntöönpanoa kyseisessä tuomiossa hyväksytyn toisen kanneperusteen osalta.

26 On lisäksi selvää, että laki 3661/08 annettiin kyseisen määräajan päätyttyä, joten sen säännöksiä ei voida ottaa huomioon, kun arvioidaan sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan.

27 Näin ollen on todettava, että Kreikka ei ole noudattanut EY 228 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei komission EY 228 artiklan nojalla antamassa perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä ollut toteuttanut kaikkia edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä.

Rahamääräinen seuraamus

Asianosaisten lausumat

28 Komissio esittää EY 228 artiklan soveltamisesta 13.12.2005 antamassaan tiedonannossa (SEC(2005) 1658, jäljempänä vuoden 2005 tiedonanto) tavan, jolla se aikoo vastedes suorittaa sille kyseisessä artiklassa annetun tehtävän.

29 Kuten tämän tiedonannon 10 kohdassa todetaan, komissio ehdottaa vastedes järjestelmällisesti, että velvoitteensa laiminlyönyt jäsenvaltio velvoitetaan suorittamaan kiinteämääräinen hyvitys, ja se pysyttää tällaisen vaatimuksen luopumatta enää kanteestaan edes siinä tapauksessa, että jäsenvaltio korjaa tilanteen sen jälkeen, kun

asia on saatettu yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, ja ennen kuin siinä annetaan tuomio EY 228 artiklan nojalla.

30 Komissio vaati aluksi asiassa C-304/02, komissio vastaan Ranska, 12.7.2005 annetun tuomion (Kok., s. I-6263) sekä 13.12.2005 antamansa tiedonannon perusteella yhteisöjen tuomioistuinta määräämään Kreikalle uhkasakon ja samalla velvoittamaan sen suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen.

31 Kuten tämän tuomion 17 kohdassa on todettu, komissio katsoi, että Kreikka saattoi lainsäädäntönsä yhdenmukaiseksi edellä mainitun asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion kanssa, kun se antoi lain 3661/08, ja vaati, että yhteisöjen tuomioistuin velvoittaa tämän valtion ainoastaan suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen.

32 Komissio katsoi kirjallisessa menettelyssä ja istunnossa, että kiinteämääräisen hyvityksen suuruus on laskettava kertomalla kiinteämääräinen perusmäärä, joksi vahvistettiin 200 euroa päivältä, rikkomisen vakavuuteen perustuvalla kertoimella ja maksukykyyn perustuvalla kertoimella, joka Kreikan osalta on 4,38.

33 Komissio ehdottaa tältä osin laiminlyönnin vakavuuteen perustuvaksi kertoimeksi asteikolla 1–20 lukua 9, kun otetaan huomioon niiden yhteisön säännösten merkitys, joita on rikottu, ja tämän rikkomisen vaikutukset yleiseen ja yksityiseen etuun.

34 Ensiksi siltä osin kuin kysymys on niiden yhteisön säännösten merkityksestä, joita käsiteltävänä olevassa asiassa on rikottu, komissio korostaa, että edellä mainitun asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täytäntöönpanon laiminlyönti aiheutti huomattavaa, jatkuvaa vahinkoa perusvapaudelle, koska sillä luotiin sellaista luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden välistä syrjintää, joka ei ole yhteensopivaa EY 43 ja EY 48 artiklan kanssa.

35 Komissio katsoo toiseksi, että rikkomisesta yleiselle ja yksityiselle edulle aiheutuneet seuraukset ovat erityisen vakavia, koska kysymyksessä olevien lain säännösten pääasiallinen tarkoitus oli suojata Kreikan markkinoita ja estää jäsenvaltioihin sijoittautuneiden optikkoyhtiöiden pääsy kyseisille markkinoille. Näiden säännösten pitäminen voimassa oli siis erittäin huomattava este sisämarkkinoiden toiminnalle, koska se myötävaikutti markkinoiden lohkomiseen.

36 Raskauttavien ja lieventävien seikkojen osalta komissio katsoo kolmanneksi, että Kreikka pyrki useiden peräkkäisten vuosien ajan ja täysin tietoisena sekä yhteisön lainsäädännöstä että edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetusta tuomiosta säilyttämään järjestelmän, jolla suojattiin tiettyä ammattiryhmää, kieltämällä muiden jäsenvaltion oikeushenkilöiden pääsyn kyseisille markkinoille. Se vähätteli tällä tavoin komission toistuvia vaatimuksia ja muistutuksia, joiden asiasisällön se jätti huomioon ottamatta.

37 Kreikka katsoo pääasiallisesti, että kiinteämääräisen hyvityksen vahvistaminen ei ole perusteltua, koska se on toteuttanut tarpeelliset lainsäädäntötoimet ja pannut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täytäntöön omasta aloitteestaan lyhyessä ja kohtuullisessa ajassa.

38 Tämä jäsenvaltio ei toissijaisesti hyväksy komission ehdottamaa rikkomisen vakavuuteen perustuvaa kerrointa ja – lyhyesti ilmaistuna – korostaa sitä, että riidanalaisella Kreikan lainsäädännöllä ei ole suojatavoitetta vaan se perustuu kansanterveyttä koskeviin, yleiseen etuun perustuviin pakottaviin syihin.

39 Vastaajan mukaan viivästys edellä mainitun asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täytäntöönpanossa ei johtunut tahallisesta viivyttelystä vaan sisäisistä ongelmista, jotka liittyivät lainsäädäntömenettelyyn ja vaalien pitämiseen.

40 Kun otetaan huomioon asian kohde ja lain 3661/08 14 §:n sisältö, ei sen mukaan ole olemassa mitään konkreettista riskiä rikkomisen uusimisesta.

41 Kreikka toteaa lisäksi, että rikkominen ei ole erittäin vakava, koska se koskee – ja koski myös ennen lain 3661/08 antamista – vain osaa edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetussa tuomiossa hyväksytystä toisesta kanneperusteesta.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

Uhkasakko

42 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se, että EY 228 artiklan nojalla määrätään mahdollisesti uhkasakko, on lähtökohtaisesti perusteltua ainoastaan siltä osin kuin yhteisöjen tuomioistuimen aikaisemman tuomion täytäntöönpanon laiminlyönnistä johtuva jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen jatkuu (ks. vastaavasti erityisesti asia C-119/04, komissio v. Italia, tuomio 18.7.2006, Kok., s. I-6885, 45 ja 46 kohta ja asia C-503/04, komissio v. Saksa, tuomio 18.7.2007, Kok., s. I-6153, 40 kohta).

43 Kun otetaan huomioon, että komissio myöntää, että lailla 3661/08 varmistetaan edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomioon täysimääräinen täytäntöönpano, Kreikkaa ei ole syytä määrätä maksamaan uhkasakkoa.

Kiinteämääräinen hyvitys

44 Siltä osin kuin kysymys on kiinteämääräisen hyvityksen mahdollisesta määräämisestä, on palautettava mieleen, että se on tehtävä kussakin yksittäistapauksessa kaikkien niiden asian kannalta merkityksellisten seikkojen perusteella, jotka liittyvät sekä todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen ominaispiirteisiin että sen asianomaisen jäsenvaltion omaksumaan asenteeseen, jota EY 228 artiklan nojalla aloitettu menettely koskee (ks. erityisesti em. asia komissio v. Ranska, tuomio 9.12.2008, 62 kohta).

45 Kun uhkasakon määrääminen tuntuu erityisen soveliaalta jäsenvaltion kannustamiseksi lopettamaan mahdollisimman pian sellainen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, jolla olisi taipumus jatkua ilman tällaista toimenpidettä, kiinteämääräisen hyvityksen määrääminen puolestaan riippuu enemmän niiden seurausten arvioinnista, joita asianomaisen jäsenvaltion velvoitteiden täytäntöönpanon laiminlyönnistä aiheutuu yksityisille ja yleisille eduille, erityisesti silloin, kun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on jatkunut pitkään sen tuomion jälkeen, jossa se alun perin todettiin (em. asia komissio v. Ranska, tuomio 12.7.2005, 81 kohta).

46 Yhteisöjen tuomioistuimen on määrättävä kussakin asiassa sen käsiteltäväksi saatettuun tapaukseen liittyvien olosuhteiden perusteella ja sen mukaisesti, minkä verran sen mielestä tarvitaan taivuttelua ja ennaltaehkäisevyyttä, ne rahamääräiset seuraamukset, jotka ovat asianmukaisia jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen aikaisemmin todenneen tuomion mahdollisimman pikaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi ja vastaavien yhteisön oikeuden rikkomisten toistumisen ehkäisemiseksi (ks. em. asia komissio v. Ranska, tuomio 9.12.2008, 59 kohta).

47 Jos yhteisöjen tuomioistuin päättää määrätä kiinteämääräisen hyvityksen, sen on harkintavaltaa käyttäessään joka tapauksessa vahvistettava sen määrä siten, että se on yhtäältä asianmukainen olosuhteiden kannalta ja toisaalta oikeassa suhteessa sekä todettuun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämiseen että asianomaisen jäsenvaltion maksukykyyn nähden (ks. asia C-278/01, komissio v. Espanja, tuomio 25.11.2003, Kok., s. I-14141, 41 kohta).

48 Näin ollen kiinteämääräisen hyvityksen määräämistä koskevan vaatimuksen ratkaisemiseksi on otettava huomioon kaikki tämän asian olosuhteet ja erityisesti Kreikan omaksuma asenne, rikkomisen kesto ja rikkomisen vakavuus.

49 Ensiksi tämän jäsenvaltion asenteen osalta on kiistatonta, että se pani täysimääräisesti täytäntöön edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetussa tuomiossa hyväksytyn toisen kanneperusteen vasta kun se antoi lain 3661/08, vaikka kyseisessä tuomiossa todettujen rajoitusten kokonaan poistamisen edellyttämä toiminta ei ollut mitenkään erityisen vaikeaa.

50 Tältä osin ei voida hyväksyä perusteita, joihin Kreikka vetoaa ja joiden mukaan kyseisen tuomion täytäntöönpanon viivästyminen johtui sisäisistä ongelmista, jotka liittyivät lainsäädäntömenettelyyn tai vaalien pitämiseen. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut, jäsenvaltio ei voi sisäisen oikeusjärjestyksensä oikeussääntöihin, toimintatapoihin tai tilaan vetoamalla perustella sitä, ettei se ole noudattanut yhteisön oikeudessa säädettyjä velvoitteita (ks. esim. em. asia komissio v. Saksa, tuomion 38 kohta).

51 Toiseksi jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen keston osalta on palautettava mieleen, että vaikka EY 228 artiklassa ei täsmennetä sitä määräaikaa, jonka kuluessa tuomio on pantava täytäntöön, on kuitenkin selvää, että tämä täytäntöönpano on aloitettava välittömästi ja saatettava loppuun niin pian kuin mahdollista (ks. asia 131/84, komissio v. Italia, tuomio 6.11.1985, Kok., s. 3531, 7 kohta).

52 Käsiteltävänä olevassa asiassa on todettava, että siitä, kun edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annettiin tuomio, kului lähes 37 kuukautta siihen, kun Kreikka saattoi lainsäädäntönsä täysin yhdenmukaiseksi kyseisen tuomion kanssa.

53 On siis todettava, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, josta Kreikkaa arvostellaan, kesti huomattavan pitkän ajan, kun otetaan huomioon erityisesti se, että edellä mainitun asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion täysimääräinen täytäntöönpano ei ollut kovin monimutkaista.

54 Siltä osin kuin kolmanneksi on kysymys rikkomisen vakavuudesta, on huomattava, että kysymyksessä olevasta jäsenyysvelvoitteiden laiminlyönnistä aiheutui sijoittautumisvapauden jatkuva, huomattava rajoittaminen.

55 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi edellä mainitussa komissio vastaan Kreikka annetussa tuomiossa, että riidanalaisella lainsäädännöllä loukattiin EY 43 artiklassa vahvistettua perusperiaatetta, koska siinä sallittiin muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yhtiöiden perustaa optikkoliike ja pitää optikkoliikettä vain, jos enemmistö yhtiömiehistä on koulutukseltaan optikkoja tai, tapauskohtaisesti, osake-enemmistö on optikoiden omistuksessa.

56 Tältä osin on todettava, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa kysymyksessä olevassa asiassa olevan kaltainen rikkominen voi vaikuttaa merkittävästi sellaisten toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden yhtiöiden ja optikkojen etuihin, jotka koettavat perustaa optikkoliikkeen Kreikkaan.

57 Edellä esitetty huomioon ottaen yhteisöjen tuomioistuin pitää perusteltuna velvoittaa Kreikka suorittamaan kiinteämääräinen hyvitys.

58 Kyseisen kiinteämääräisen hyvityksen määrän osalta on otettava huomioon tämän tuomion 49–56 kohdassa esitettyjen seikkojen lisäksi seuraavat seikat.

59 On muistettava, että ennen kuin edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annettiin tuomio, Kreikka oli osittain lopettanut mainitussa tuomiossa todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen. Vastaaja oli muuttanut niitä riidanalaisia lain säännöksiä, joiden mukaan optikot, jotka ovat luonnollisia henkilöitä, voivat pitää vain yhtä optikkoliikettä, ja poistanut useimmat oikeushenkilöitä koskevat optikkoliikkeen perustamiseen ja pitämiseen liittyvät rajoitukset.

60 On myös todettava, että kun Kreikka antoi lain 3661/08, se täytti tämän oikeudenkäynnin kuluessa täysimääräisesti kaikki edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetussa tuomiossa asetetut vaatimukset.

61 Kaiken edellä esitetyn perusteella käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa on oikeudenmukaista määrätä, että Kreikan maksettavaksi tulevan kiinteämääräisen hyvityksen määrä on miljoonaa euroa.

62 Kreikka on siis velvoitettava suorittamaan komissiolle Euroopan yhteisön omat varat -tilille kiinteämääräisenä hyvityksenä miljoona euroa.

Oikeudenkäyntikulut

63 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Kreikan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska Kreikka on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Helleenien tasavalta ei ole noudattanut EY 228 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei Euroopan yhteisöjen komission EY 228 artiklan nojalla antamassa perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä ollut toteuttanut kaikkia yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-140/03, komissio vastaan Kreikka, 21.4.2005 antaman tuomion täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä.

2) Helleenien tasavalta velvoitetaan suorittamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle Euroopan yhteisön omat varat -tilille kiinteämääräisenä hyvityksenä miljoona euroa.

3) Helleenien tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset